№ 263 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 27

1901

ՔՍԱՆԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 27 № 263

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվան 6 ռուբ. Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ, Редакція «Мшакъ».

Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

Տելեֆոն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի եւ տօն օրերից).

Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.

Տելեֆոն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Նոր առաջարկութիւն.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Օպերային ներկայացումները. Նամակ Ասխաբադից. Նամակ Գանձակից. Նամակ Ղարաքիլիսայից. Նամակ Խմբագրութեան. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Էրզրումի երկրաշարժը. Արտաքին լուրեր.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Հ. Ալիշանի մահը.

ՆՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս յայտնի է Ռուսաստանի և Պարսկաստանի մէջ եղած առեւտրական յարաբերութիւնները վերջին տարիները զարգանում են ընդարձակ ծաւալով։ Ռուսաստանը այժմ բաց է արել Պարսկաստանի մի քանի քաղաքներում բանկեր և մտադիր է նրանց թիւը մեծացնել, ասում են, կազմել մի մեծ ցանց, որի միջոցով կարելի լինի Պարսկաստանի զանազան մասերը ֆինանսական կապերով մօտեցնել Ռուսաստանին։

Այժմ Թիֆլիսում մշակվում է մի նոր ծրագիր աւելի եւս զարկ տալու երկու երկիրների առեւտրական յարաբերութիւնների զարգացման։ Դիտաւորութիւն կայ առաջիկայ գարնան, երբ նորից կը բացվի ցուցահանդէսը, հրաւիրել Թիֆլիս մի կողմից Ռուսաստանի գործարանների ներկայացուցիչներին իրանց ապրանքների նմուշներով և միւս կողմից զրուել Պարսկաստանի վաճառականներին այն ապրանքների նմուշներով, որոնք տարածված են այդ երկրի մէջ։ Երկու կողմի առեւտրականները և արդիւնագործները, միացած մեր կովկասեան առեւտրականների հետ, այդ համագումար ժողովում պիտի խօսեն մանրամասն, խորհրդակցեն և այդպիսով պարզեն Հարկաւ երկու երկիրների առեւտրական զարգացման վերաբերեալ բոլոր խնդիրները։ Պարսկաստանի վաճառականութեան հետ ծանօթ անձինք վկայում են, որ Ռուսաստանի գործարանատէրերը կարող էին աջողութիւն ունենալ Պարսկաստանում, բայց միայն այժմ անընդունակ են հանդիսացել կազմակերպելու կանոնաւոր առեւտրական յարաբերութիւններ։ Գործարանատէրը չէ ուսումնասիրում նոր երկրի պահանջները, չէ կարողանում արագ կերպով կատարել Պարսկաստանից եկած պատուէրները և ուղարկում է ապրանքը ոչ միատեսակ լաւ և բաւարար։ Այդ պատճառով ոչ միայն չէ զարգանում առեւտուրը այնպէս, ինչպէս նա կարող էր զարգանալ, այլ և մի քանի դէպքերում նա նոյն իսկ վնասվել է։

Եթէ աջողվի իրագործել Թիֆլիսում երկու երկիրների արդիւնագործների և առեւտրականների ժողովը արդիւնքների ցուցահանդէսների հետ միասին, անկասկած կը լուծվէին մի քանի դժուար հարցեր, որոնք այժմ քննութեան և մշակութեան շրջանումն են գտնվում և օգտաւէտ կը լինէր մեր կովկասցիների համար և, որոնք երկու երկրների առեւտրական և արդիւնագործական յարաբերութիւնների մէջ միշտ խաղացել են դեր, որը պէտք է խաղան և ապագայում։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՕՊԵՐԱՅԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐԸ

Զորեքշաբթի եւ հինգշաբթի, ամսիս 21-ին եւ 22-ին, Թիֆլիսի արքունական թատրոնում ներկայացրին «Հուգենոտներ» Մէյերբէրի եւ «Րիգոլէտտօ» Վերդիի։ Մէյերբէրի գլուխ գործոց օպէրան «Հուգենոտներն» են, որը իտալական օպերաների մէջ ամենաառաջին տեղն է բռնում. իր բազմակողմանի ճոխութեամբ եւ երաժշտական վսեմ ու գեղեցիկ պատկերութեամբ նա միշտ գրաւում է եւ այս անգամ էլ գրաւել էր ստուար բազմութիւն։ Դերակատարներից ամենից աւելի ուշադրութեան արժանի է պրիմա-դոննա սոպրանօ Բրօնսկայա, որ կատարում էր Թագուհու դերը։ Նա երգում է ազատ, հոգւով եւ ճաշակով, բացի դրանից ամենադժուար կտորներն էլ—առանց մի նեղութեան։ Երկրորդ գործողութեան արիան, որ իր դժուարութիւններով համարվում է փորձաքար, նա այնքան գեղեցիկ երգեց, որ հասարակութեան խնդիրքով կրկնեց։ Վերատին ցոյց տուեց արտիստուհին, որ նա ունի լաւ կօլօրատուրա։ Ասատուրօվա, Վալենտինայի դերում, շատ զօրեղ եւ յարմար դրամատիկական սոպրանօ է, մանաւանդ երգերի անսամբլ կտորներում, ուր ի միջի 5—6 պերսօնաժների, խմբի եւ օրկէստրի, նրա վերեւի նօտան միանգամայն ծածկում է բոլորին։ Միւս դերակատարներն էլ լաւ էին։

«Րիգօլէտտօ», Վերդիի գեղեցիկ օպերաներից մէկը, ունի զօրեղ դրամատիկական մուզիկա՝ համաձայն բովանդակութեան, եւ հասարակութիւնը սիրով է լսում նրան։ Այս անգամ եւս թատրօնը լի էր, մանաւանդ որ թէ տօն էր եւ թէ բարիտօն Մակսակովի բէնէֆիսն էր։

Մակսակով կատարում էր Րիգօլէտտօի դերը, որը իբրեւ երգ աւելի լաւ կատարեց, քան իբրեւ խաղ։ Նրա վիթխարի բարիտօն ձայնը դղրդեցնում էր կարծես թատրօնը։ Արտիստին լաւ ընդունեցին եւ նուիրեցին ընծաներ ու պսակներ։ Այս ներկայացման եւս աւելի փայլում էր սօպրանօ Բրօնսկայա։ Երկրորդ գործողութեան մէջ, ուր դարձեալ կօլօրատուր արիա ունի, արտիստուհին դարձեալ արժանացաւ ծափահարութեան։ Հիանալի էր արիայի վերջին մասը։

Մատալինայի փոքրիկ դերը երբեմն շատ լաւ են կատարում, բայց այս անգամ տիկին Լենսկայային այնքան էլ չաջողվեց լաւ դուրս բերել նրան։

Երկու օպերաներն էլ թէ անսամբլով, թէ խմբերով եւ թէ օրկէստրով լաւ անցան։

Կարա-Մուրզա

ՆԱՄԱԿ ԱՍԽԱԲԱԴԻՑ

Նոյեմբերի 16-ին

Երկար ժամանակ սպասելուց յետոյ, վերջապէս տեղի ունեցաւ մեր եկեղեցու նոր երէցփոխի ընտրութիւնը. այդ պաշտօնի համար համարեա միաձայն ընտրվեց պ. Ց. Շահունեանցը, որ իր եռանդուն եւ արդիւնաւոր գործունէութեան արդիւնքը ցոյց էր տուել արդէն, իբրեւ Ասխաբադի հասարակական ժողովարանի տնօրէն։ Նախկին երէցփոխ պ. Ջերքեզեանցը մի կերպ առեց իր եռամեայ պաշտօնավարութեան հաշիւը եւ վիրաւոր սրտով հեռացաւ ասպարէզից, երդվելով ընդ միշտ խզել իր հասարակական գործունէութեան յարաբերութիւնները ապերախտ հասարակութեան եւ հոգեւոր իշխանութեան հետ, որը, բացի այն, որ զլացաւ մի դատարկ շնորհակալութեան արժանացնելու երէցփոխին, մինչեւ այժմ էլ ձեռք չէ քաշում նրա օձիքից, զանազան բացատրութիւններ պահանջելով կատարված բազմաթիւ զեղծումների եւ առանց թոյլտուութեան արած 4000 ռուբլիաչափ ծախքերի համար։

Հաւատալի աղբիւրից տեղեկացանք, որ երէցփոխը, նեղը լծված կօնսիստորիայի պահանջած բազմաթիւ բացատրութիւններից՝ վճռել է պարզապարտութեամբ խոստովանել հոգեւոր իշխանութեանը, որ իրան մոլորեցրել են մարդիկ, որոնք ի պաշտօնէ պարտաւոր էին հսկել զեղծումների վրա եւ արգելք լինել կատարված ապօրինութիւններին։ Հետաքրքիր է մանաւանդ Նախկին երէցփոխի հաշիւների յանձնումը նոր երէցփոխին. բացի այն, որ երեք տարվայ ընթացքում մեր եկեղեցին ունեցել է 1000 ռուբլու չափ դեֆիցիտ, պ. Ջերքեզեանցը իր նախորդից ստացած կանխիկ դրամների փոխարէն էլ նոր երէցփոխ Շահունեանցին յանձնեց իր ազգականների եւ բարեկամների մուրհակները, որոնք մի պատկառելի գումար են կազմում։ Թող Աստրախանի կօնսիստորիան որքան կուզէ յաճախ հրամանագրէ եւ պահանջէ եկեղեցու գումարները չահեցնել արքունական բանկերում, ինչպէս պահանջում է օրէնքը, բայց մեր գործնական երէցփոխները աւելի նպատակայարմար են գտնում կամ եկեղեցու գումարները իրանց առեւտրի մէջ մտցնել եւ դիմացը բարեկամների մուրհակները առաջարկել եւ կամ եկեղեցու եւ հասարակութեան հաշուին իրանց ազգականներին բարերարութիւն անել։ Ահա, ընթերցող, բարերարի եւ բարեգործի անուն վաստակելու մի նոր ձեւ, որ ոչ միայն

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հ. ԱԼԻՇԱՆԻ ՄԱՀԸ

Վենետիկից մեզ ուղարկված է «Բազմավէպ»-ի յաւելուածը, նուիրված Հ. Ալիշանի մահվան։ Առա ինչ ենք կարդում այդ յաւելուածի մէջ.

«Մորթակալ սգով կը գուժենք մխիթարեանց եւ ազգիս պայծառ նոր Ալիշան վարդապետին յանկարծամահ լուրը։ Տարւոյս սկիզբները վտանգաւոր չնչարգելութիւն մը կը սպառնար Նահապետին թանկագին կենաց. սակայն երկինքը գթաց մեզի՝ մի քիչ կասեցնելով ալեզարդ ծերունւոյն յաղթական արեւմուտքը։ Ապրեցաւ Նահապետը եւ տեսաւ իր անզուգական արդեանց եւ իւրայնոց անխոնջ վաստակոց պսակը որ հիւսուած էր իր հոգեշունչ երգերով սնած ու ապրած երախտագէտ ազգայնոց ձեռքով։ Նոյն մխիթարական օրէն վերջը, իր պատկառելի հասակը՝ իրեն երազել կու տար երկինքը՝ որուն կը տենչար, կանխապէր մի օր առաջ հոն թռչելու, ուր թաւ թողով համայն Մխիթարեանքս անմխիթար սգոյ մէջ։

«Ընծայման տօնին (Նոյեմբեր 21 ն. տ.) ոչինչ չունէր, եւ սովորականէն աւելի ընկերութեանս մէջ իր քաղցր ու պատկառելի ընտանութեամբ կը խօսէր ու կը հարցնէր. ի միասին զուարթութեամբ տօնին առթիւ մի փոքրիկ հանդէս կատարելէն յետոյ, նա իր սովորականին համեմատ քաշուեցաւ իր սենեակը։ Ամբողջ միաբանութեան համար ննջելու զանգակը հազիւ թէ զարկաւ, վանատան մէջ արտաքոյ կարգի յուզում մը տիրեց, երիտասարդք ու հասակաւորք չուարած սրահներու մէջ կը վազվզէին, անտեղեակներուն հաղորդելով ալեզարդ Նահապետին ծանր վիճակը։—Գուրգուրալի ծերունին անկողին մըտնելուն պէս՝ խեղդուելու սաստիկ չնչարգելութիւն մը կունենայ. Ուխտիս վեհը եւ մեծ ու պզտիկ կը խուժենք սենեակը, օրհասական էր իր վիճակը, մինչեւ որ բժիշկը կը հասնի, սովորական դեղերը կը մատակարարենք. Նորա անկաշկանդ լեզուն կաշկանդուած էր, չէր մարած իր յիշողութիւնը, մեր հարցմանց կը պատասխանէր համբուրելի գլխուն շարժումներով։ Հասաւ բժիշկը, որոշեց անորոշ վտանգը, ու պատուիրեց հանդերձեալ կենաց ամեն պատրաստութիւնները տեսնել. բժշկի այդ պատուէրը քստմնելի անակնկալ հարուած մ՚էր։ Ըմբռնած էինք թէ մահուան ոգւոյն դիմադրել չը կայ, անգութ ճշմարտութիւն մըն էր։

«Քիչ առնէն ամենուս դէմքին վրա մխիթարութեան նշոյլներ կերեւին, ծերունին դեղեր առնելէն յետոյ, մի քիչ կը սկսի հանգչիլ, եւ կէս գիշերին գրեթէ բոլորովին իր սովորական առողջ վիճակը կը ստանայ. մերթ ընդ մերթ հեղձամղձուկ հազ կունենայ, բայց շուտով կը հանդարտի։ Արշալոյսի մօտ՝ ժամը չորսին, իր գրպանի զանգակահար ժամացոյցը ձեռքը առնելով ականջին կը դնէ, կը նայի ժամացոյցը. մինչեւ ժամը վեց անկողին կը մնայ, յետոյ իր ձեռքով եւ ընթերակայ երիտասարդ վարդապետներու օգնութեամբ կապան կը հագնի, անկողնէն վար կիջնէ եւ աղօթարանին մօտենալով, բազկատարած եռանդագին կը համբուրէ խաչելութիւնը, կը խաչակնքէ եւ մի եւ նոյն առեն վրան տատրիկ դողդողանք մը գալով, բերնէն արիւնախառն հեղուկ մը դուրս տալով, հանդարտութեամբ ու անշչուկ կը մարի իր հանդարտ կենաց բոցավառ հոգին։

«Կարեւոր եւ պատշաճ տեղեր, ազգային եւ օտարազգի լրագրաց եւ բարեկամաց հեռագրով ու մահազդի թղթերով՝ փութացինք գուժել մեր մեծ կորուստի՝ տխուր լուրը։ Հեռաւորք հեռագրաւ եւ մերձաւորք ներկայութեամբ՝ մասնակցեցան մեր սուգին։ Տեղական ամեն լրագիրները յուզեալ բառերով տարածեցին մեծ բանաստեղծին բօթը. մահուան երկրորդ օրը (23 ն. տ.) կէսօրին ժամը երեքին իբրեւ յուղարկաւորք ներկայ էին քաղքիս ազգային ընտանիք, Ռափայէլեան վարժարանի ամբողջ աշակերտները, Փատուայէն ուսանողներ, օտար ազգի բարեկամներէն հայագէտ Դէզա, Վենետկոյ գիտութեան կաճառին բարձրապատիւ քարտուղար Պէրչէ, քաղաքական հիւանդանոցի բժշկապետներէն մեր վանատան ծերունի բըժիշկն դօքտոր Տա Վենեցիա (որ տասնեակ տարի առաջ իր վերին աստիճանի խնամքով մահուընէ ազատեց մեր հանգուցեալ լուսահոգի ծերունին) վանատանս փաստաբան Ճիուզէփփէ Ջէրութթի, քաղքիս Բենեդիկտեան վանապետը, երկրագործութեան վարժարանի աշակերտները, օտար ազգի յօդուածագիրներ, իր բազմաթիւ գրաշարները, եւ այլն։ Դագաղը զարդարուած էր ոսկեհիւս շուրջառով, վրան դրուած էին աէրութիւններէ եւ կաճառներէ ընդունած պատուանշանները, ամենէն յարդի սաղաւարտ մը, վարդապետական գաւազան մը, սկիհ մը, վանատան աշակերտաց ձեռքով կազմուած երկու գեղեցիկ իրական ծաղիկներով պսակներ եւ Ռափայէլեան վարժարանի արուեստական պսակ մը՝ հետեւեալ ձօնով «Սիրեցեալ Նահապետին Ազգիս Հայոց Հայ Մանկտին Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանին»։ Ցուղարկաւորութեան եկեղեցական արարողութիւնը սովորական պարզութենէ դուրս՝ պատշաճութեան համեմատ վսեմ էր. ողբական ու լալկան կոչնակը կը հնչէր, եւ կը հնչէր մեր յիշողութեան մէջ հանգուցելոյն տխրունի երկու տողերն.

Հընչեաց զանգակ քո, հուսկ զանգակ գիշերի,
Ի յաւիտեանս անցեր եւ դու յերերի...

«Ողբերգու մեղեդիներով Նահապետին դագաղը կանցնի վանքին սրահներէն ու կը մտնէ տաճարը։ Կը շարունակուին երգեր ու աղօթքներ։ Հուսկ ուրեմն, հայագէտն Դէզա, իր համառօտ դամբանականով շիջեալ հանճարին յաղթական բաժին որոտալով, կը յիշեցնէ նորա անցեալին անմահութիւնը. կը մխիթարուինք, կը քաջալերուինք։

«Կը հնչէր Նահապետին անարշալոյս գիշերուան օգաւոր պղինձը. պաշտելի մարմինը տաճարէն գերեզման կը հասնի. հոն, Ընծայման տօնին յիշատակաւ՝ երկինքին ընծայ կընէ միաբանութիւնս անզուգական ծերունին...

«Մենաւէր հոգին մենաւոր մնաց, յուղարկաւորները գացին հեռացան. տխուր էր օդը, տխուր եւ օրը. վերահաս գիշեր՝ հաստատ ցուրտ ու մռնչող հողմով. յիշեց լուսնակը Նահապետին այն պատուէրը զոր տուած էր իրեն՝ հայոց գերեզմաններէն։ Պատռեց ամպերը, վանեց խաւարը, բայց քամին սեւ ամպերը կը մղէր, կու գային անոնք զինքը թաղելու. որոտաց ձայն մը մեր գերեզմանէն. կաց, մէկ վայրկեան մ՚ալ կաց իմ լուսնակ, հոս քար մը կայ ծանօթ Նահապետիս, եկուր հոս կաթէ լոյսիդ արտասուք, Նահապետինն է այս գերեզման»։

Նրան իր մի կոպէկից չէ զրկում, այլ եւ յաճախ կոպէկի վրա կոպէկ էլ է աւելացնում: Եւ զարմանալին այն է, որ հայինները առաւօտ քահանաներ եւ հայ-կաթոլիկներ բոլորն էլ առաջարդերին, զանելով այդ հայինները կանոնաւոր, բացի հայւետներ պ. Ե. Մնացականեանցից, որ հրաժարվեց առաջարդելուց, պահանջելով, որ կամ կանեւկէ դրամները մէջ տեղ բերվին, կամ այդ զեղծման դէմ բողոքվի պատշաճաւոր իշխանութեան. սակայն ներկայ զանվողները աւելի բարւոք համարեցին գործը մի կերպ «հօլը տանել», մանաւանդ որ այդպէս ոչ ոք ոչինչ չէ կորցնում, կամ եթէ կորցնում են, բոլորը միասին են կորցնում: Ինչպէս ասում են, պ. Մնացականեանցը իր պատճառաբանած հրաժարականն է ներկայացրել հոգեւոր իշխանութեան՝ կամ վերջապէս ուշադրութիւն դարձնել կատարված զեղծումների վրա, կամ իրան հրաժարած համարել այդպիսի հայիների հաշուեհաս լինելու պատւից:

Նոր երեցփոխ Շահումեանցը արդէն ցոյց է տալիս ինքնաբոլսուցութեան նշաններ եւ յոյս կայ, որ խաղաղէք չի դառնայ շարժիլ ժողովանց ձեռքում:

Հայ

ՆԱՄԱԿ ԳԱՆՁԱԿԻՑ

—

Նոյեմբերի 22-ին

Հ. Ալիշանի մահվան տաքերը մեզանից մի խումբ յարգողներ հեռագրով ուղարկեցին Վենետիկի Մխիթարեան միաբանութեան. «Հայրենասէր Նահապետ Ալիշանի մահը խորին վշտով համակեց մեզ: Ողբում ենք այդ անմոռանալի կորուստը: Օրհնվի Նրա անմահ յիշատակը»:

Ցաւակցողների նոյն խումբը կամենում էր նաեւ հոգեհանգիստ կատարել անցեալ կիրակի օրը, բայց տեղիս առաջնորդի փոխանորդ Աննիաս եպիսկոպոսը չը թոյլատրեց, պատճառաբանելով, որ մեր եկեղեցին արգելում է կաթոլիկների յիշատակին հոգեհանգիստ կատարելը: Որքան կարծում ենք, մեր եկեղեցին ոչ մի կանոնադրութեամբ կաթոլիկների եւ առհասարակ, այլադաւանների եւ այլազգիների համար հոգեհանգիստ կատարելը չէ արգելված: Մեր եկեղեցին այնքան անհանդուրժող եւ խաւարամիտ չէ, որքան կարծում են նրա «Եռանդուն բարեկամները». ընդհակառակը՝ ունենալով ամենալայն եւ ազատամիտ հայեացքներ, դարերի ընթացքում աղօթել է ոչ թէ միայն օտարադաւանների, այլ եւ դրա հետ միասին օտարազգիների համար: Ամենեւին պարտաւորիչ գործ չէր, երբ մօտ 5 տարի առաջ մեր քաղաքի նոյնին յարգող Բոզդոսս վ. Թաւաքալեանց հոգեհանգիստ կատարեց մահմետականի Նասր-էդդին Շահի յիշատակին հայ եկեղեցում, բազմաթիւ Թուրքերի ներկայութեամբ, հոգեհանգիստ կատարել եւ մինչեւ իսկ, հասկանալի լինելու համար, Թուրքերէն ճառով խօսեց:

Իրաւ է, Մխիթարեան հայրերից շատերն են լուսաւորչականների համար կարծիքներ յայտնել, մեզ հերձուածող, հերետիկոս համարել: Զենք ծախոռնելով նրանց այդպիսի վարմունքի համար. ընդհակառակը՝ պաշտպանում ենք: Իրաւ է նաեւ, որ նոյնպիսի վիրաւորութիւնը մեր հոգեւոր հայրերն էլ նրանց են հասցրել, դարերի ընթացքում [illegible] նոյնչը չինել մի նախառակի բաս եւ դրանով վիրաւորել շատ-շատերի, թէկուզ ոչ-կաթոլիկի: Այդ բոլորը, իրաւ է, եղել է, կատարվել, Սակայն նոյնը պիտի շարունակվի եւ այժմ եւ այսուհետեւ: Մեթէ ատելութիւնը փոխանակ վէրքեր վերացնելու, ընդհակառակը պիտի աւելացնենք: Մեթէ չը գիտէք, որ Հ. Ալիշանի նման ջերմ հայրենասէր հոգեհանգիստ կատարել [illegible] թեան կրօնական [illegible] էք քանդել այն բոլոր [illegible] Նրանց քէշ-քէշ [illegible]

Անցած կիրակի ժամերգութիւնից յետոյ տեղիս ուսումնասէր երեցփոխական ընտրութիւն: Ընտրվեցին պ. Մարտիրոս Նազարեթեանց [illegible] արժանի է հին երեցփոխ պ. Ս. Բաբայեւանցը, որի գործունէութիւնը, մի երկու Թոյլ կողմերի հետ՝ ունի նաեւ շատ լաւ կողմեր:

Ս. Ցակոբեանց

ՆԱՄԱԿ ՂԱՐԱՍՈՒԲԱԶԱՐԻՑ

—

Նոյեմբերի 15-ին

13 հազար բնակիչ ունեցող քաղաքումս հայերը (խօսքս նաեւ հայ-կաթօլիկների մասին է), թէեւ թւով մօտ 150 տուն, փոքրամասնութիւն են կազմում, բայց նիւթական կարողութեամբ համեմատաբար առաջին տեղը բռնելով մեծ դեր են խաղում տեղումս, այն էլ մանաւանդ քաղաքային ինքնավարութեան մէջ, որտեղ, ինչպէս տեղական մի թերթում, թէեւ չափազանցրած, գրված էր՝ թէ քաղաքագլխից սկսած մինչեւ ամենատառին պաշտօնեաները հայեր են:

Առաջիկայ քառամեակի համար քաղաքային ձայնաւորների ընտրութիւնները մօտենալու պատճառով վերջին ժամանակներում Ղրիմի ռուս թերթերի մէջ գրված նամակներում մի տեսակ արշաւանք է սկսվել տեղիս հայերի դէմ, որ իբր թէ սրանք, իրանց ձեռքը վերցնելով քաղաքային գործերը, իբրեւ մի արտօնեալ ժողովուրդ, միայն իրանց, այսինքն հայերի շահն աչքի առաջ ունեն եւ դրա համար էլ վարում են քաղաքային գործերը, որ հայերը աշխատում են չը թոյլ տալ օտարներին մուտք գործել քաղաքային ինքնավարութեան մէջ եւ այլն:

Մի կողմից տեղական թաթարները, հիմնվելով այն հանգամանքի վրա, որ իրանք քաղաքիս ազգաբնակութեան գերակշռող մեծամասնութիւնն են կազմում, խնդիրք են ներկայացրել Տաւրիկեան նահանգապետին՝ խնդրելով աւելացնել թաթար ձայնաւորների թիւը տեղիս քաղաքային ինքնավարութեան մէջ, սակայն այդ խնդիրքը մնացել է առանց հետեւանքի. ուրիշները պահանջում են, որ անպատճառ ռուսներին եւս, որոնք տեղումս շատ աննշան թիւ են կազմում, պաշտօններ տրվեն քաղաքային վարչութեան մէջ, կարծելով թէ դրանով աւելի լաւ կը գնան քաղաքային գործերը:

Սակայն մենք առանց հայերին պաշտպան հանդիսանալու յաւակնութիւն ունենալու, պէտք է ասենք, որ ամեն անգամ քաղաքային ձայնաւորների ընտրութիւնների ժամանակ, ինչպէս հայերը, նոյնպէս եւ այլ դաւանութիւններին պատկանողները առանձին կուսակցութիւններ են կազմում, որոնցից իւրաքանչիւրը աշխատում է, որքան կարելի է, իրանից շատ ձայնաւորներ անցկացնելու:

Պէտք է նոյնպէս խոստովանել, որ դժբաղդաբար, ինչպէս իրականութիւնը ցոյց է տալիս, տեղումս ձայնաւորներ ընտրողների մէջ շատ քիչ են այնպիսի անձինք, որոնք հասկանային, թէ քաղաքային ձայնաւորները ընտրելիս, այսինքն քաղաքիս 13 հազար բնակիչների շահերը պաշտպանող գործիչներ ընտրելիս պէտք է մոռանան նեղ կուսակցական կամ անձնական հաշիւները եւ աչքի առաջ ունենան, որ ազգութիւնը կամ դաւանութիւնը այդպիսի դէպքերում նշանակութիւն չը պէտք է ունենայ եւ որ սրանք ամենքը անխտիր պէտք է աշխատեն քաղաքին տալ օգտակար եւ արժանաւոր վարիչներ, ինչ ազգութեան եւ դաւանութեան էլ նրանք պատկանելիս լինեն:

Ա. Աբրահամեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

—

Մօսկվա, Նոյեմբերի 16-ին

Մօսկվայի հայ գաղութի մի խումբ գործակատար երիտասարդներ, խորապէս ցաւելով հայր Ղեւոնդ Ալիշանի մահվան առիթով, խնդրում են ինձ յայտնել խմբագրութեանդ իրանց սրտի վիշտը եւ խոնարհվելով հ. Ալիշանի մայրենի գրականութեան ցոյց տուած բազմաշխատ շատ գնահատելի գործունէութեան առաջ, միանում ենք ազգային ընդհանուր ցաւակցութեան եւ յարգանքի հետ:

Ի դիմաց մի խումբ երիտասարդ գործակատարների՝ Ղուկաս Քեմէչեճեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Մեզ հաղորդում են, որ սովորական պարահանդէսը յօգուտ Թիֆլիսի Հայոց Բարեգործական ընկերութեան տեղի կունենայ այս անգամ առաջիկայ 1902 թւի յունվարի 20-ին Թիֆլիսի ժողովարանի դահլիճում:

—

Նորերումս հրատարակված պաշտօնական տեղեկութիւններից երեւում է, որ պետական գանձարանի ծախքը չինական արշաւանքի վրա հասել է ընդամենը 61,843,435 րուբլու: Այս գումարից զինուորական մինիստրութեանը տուած է 56,213,803 րուբլի, իսկ ծովային մինիստրութեանը—4,273,000 րուբլի:

—

Կիրակի, ամսիս 25-ին, Թիֆլիսի ժողովարանի դահլիճում կայացաւ պ. Տ. Նալբանդեանի կօնցերտը: Գ. Նալբանդեան Պետերբուրգի կօնսէրվատօրիայի աշակերտ է եւ սովորում է Գաբէլի մօտ: Նրա ձայնը փոքրիկ լիրիքական տենօր է, բայց վերին աստիճանի դուրեկան: Առաջին բաժնի երգածները մի քիչ միապաղաղ էին իրանց միչտական ծանր եւ լեգատօ բնաւորութեամբ, բայց երկրորդ բաժնում, ուր երգերը կրկնվեցին, անհամեմատ բազմակողմանի կատարումն ցոյց տուեց կօնցէրտանտը, մանաւանդ Մանիուչկայի «Գալ'կա» օպերայից: Ի վերջոյ երգեց պարոնը «Ա՛յ վարդ», որ իբրեւ երկ այնքան էլ յարմար չէ, եւ «Արի իմ սոխակ» ու «Կռունկ» հայկական երգերը: Ջութակահար պ. ***-ը հիանալի նուագեց իր կտորները: Գ. Կեանէր լաւ ձայնակցեց պիանօյով:

—

Նոյեմբերի 24-ին, Արտիստական Թատրոնում տեղի ունեցաւ Շպաժինսկու «Кручина» պիէսի ներկայացումը, մասնակցութեամբ Ռաֆայիլ Ադէլհէյմի, որը խաղում էր Նեզնիխեաւի դերը, իսկ կիրակի, Նոյեմբերի 25-ին, նոյն թատրոնի բեմի վրա դրվեց Ա. Դիւմայի «Քին» կօմէդիան, Ռօբէրտ Ադէլհէյմի մասնակցութեամբ: Մենք ռուսաց բեմի վրա վաղուց չէինք տեսել Ռաֆայիլ Ադէլհէյմի նման մի շնորհալի դերասան: Նա իր մտածված, հոգեկան տանջանքների բոլոր ելեւէջները նրբութեամբ արտայայտող տաղանդաւոր խաղով կենտրոնացրել էր իր վրա թատրոնի ամբողջ հասարակութեան ուշադրութիւնը, որը լարված հետաքրքրութեամբ հետեւում էր նրա ամեն մի շարժումին: Հասարակութիւնը բուռն եւ անվերջ ծափահարութիւններով վարձատրում էր տաղանդաւոր արտիստին: «Քին» կօմէդիայի մէջ, նոյեմբերի 25-ին, դերասան Քինի դերը խաղում էր Ռօբէրտ Ադէլհէյմ: Վերջինս ունի բեմական դէմք, հարուստ միմիկա, գեղեցիկ ձայն: Սա կարծես աշխատում է իր խաղի արտաքին, աւելի աչքի վրա տպաւորութիւն թողնող էֆֆէկտներով ազդել հասարակութեան վրա, քան ներքին, հոգեբանական կողմերով, եւ այդ պատճառով այն խորը ազդեցութիւնը չէ թողնում հանդիսականի վրա, ինչպէս իր եղբօր՝ Ռաֆայիլի խաղը: Չը նայելով դրան, արտիստը մեծ հմտութեամբ տարաւ իր դերը եւ վարձատրվեց ծափահարութիւններով: Թատրոնը լի էր:

—

Երկրագործութեան եւ պետական կալուածների մինիստրութեան մէջ հարց է բարձրացրած բանալու եւրոպական Ռուսաստանի կաթնատնտեսական արդիւնաբերութեան կենտրոնական տեղերից մէկում կաթնատնտեսական բարձրագոյն ուսումնարան:

—

Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութիւնը, որպէս լրացումն իր շրջաբերականի՝ գրաւոր քննութիւնները վերացնելու մասին արական գիմնազիաներում, բացատրեց, թէ այդ քննութիւններից ազատվում են նաեւ կանանց գիմնազիաներում աշակերտողները, որոնք լատիներէնից քննութիւն են բռնում արական գիմնազիաներում՝ Պետերբուրգի կանանց բժշկական ինստիտուտը մտնելու իրաւունք ստանալու համար:

—

Պետերբուրգի լրագիրները հաղորդում են, որ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրը մօտ օրերս այցելել է Պետերբուրգի համալսարանը եւ երկար խօսակցութիւն է ունեցել ուսանողների հետ ուսանողական կեանքի եւ կարիքների մասին:

—

Հէլսինգֆօրսից հաղորդում են մայրաքաղաքի լրագիրներին, թէ մօտ օրերումս Պետերբուրգում կը սկսէ իր նիստերը մի մասնաժողով, որ պէտք է նոր կանոնադրութեան նախագիծ պատրաստէ Ֆինլանդական կայսերական սենատի համար: Որպէս ներկայացուցիչ Ֆինլանդական սենատի կողմից՝ մասնաժողովի նիստերին կը մասնակցէ սենատի պրօկուրօրը:

—

Ներքին գործերի մինիստրութեան մէջ, մինիստրի օգնական Դուրնովոյի նախագահութեամբ, կազմված է մի առանձին մասնաժողով բոլոր մինիստրների ներկայացուցիչներից՝ վերաքննելու համար այժմ գոյութիւն ունեցող օրէնքները հրէաների մասին:

—

Ֆինանսների մինիստրութիւնը, լրագիրների ասելով, տեղեկութիւններ է ժողովում պետութեան շատ տեղերում, թէ ինչ միջոցների են դիմում առեւտրականները վաճառվող իրեղէնների չափի եւ քաշի մէջ խարդախութիւններ անելիս: Մինիստրութիւնը այդ տեղեկութիւնները ժողովում է նրա համար, որ համապատասխան միջոցներ ձեռք առնէ առեւտրականների խարդախ միջոցների դէմ:

—

Կարճ ժամանակից յետոյ պետական խորհրդում, ինչպէս հաղորդում են մայրաքաղաքի լրագիրները, պէտք է քննվեն Անդրկովկասեան երկրի անտառաբաժների նոր շտատները, որոնք կազմված են ներքին գործերի մինիստրութեան մէջ:

—

Մտադրութիւն կայ կովկասեան ցուցահանդէսի անտառային բաժանմունքում հանդէս բերված տարեկաների մի մասը ուղարկել Պետերբուրգի անտառագործական ցուցահանդէսը, որ, ինչպէս յայտնի է, պէտք է բացվի առաջիկայ 1902 թւականի մարտ ամսին:

—

ՄՈՒԽՐԱՆ գիւղից մեզ գրում են. «Ամսիս 21-ին, տեղիս կայսերական կալուածքի ծառայողները, ուսուցիչների մասնակցութեամբ, տուեցին յօգուտ տեղական տարրական ուսումնարանի «Ангелъ доброты и невинности» պիեսան: Շնորհիւ իշխանուհի Թամարա Բագրատիօն-Մուխրանսկու, որը ամեն ջանք գործ դրեց թէ խումբ կազմելու եւ թէ տոմսակներ վաճառելու, ներկայացումը տուեց զգալի օգուտ: Թատրոնը լիքն էր հանդիսականներով, ուր բացի տեղական ժողովրդից, ներկայ էին եւ շրջակայ գիւղերից ու Թիֆլիսից հրաւիրվածներ: Ներկայացումից յետոյ, իշխ. Մուխրանսկի եղբայրները ամբողջ խմբին եւ եկւոր հիւրերին հրաւիրեցին իրանց տունը ընթրիքի: Մնում է մեզ ցանկալ, որ իշխանուհու ցոյց տուած եռանդը չը լինի առաջին եւ վերջինը: Բազմամարդ Մուխրանը շատ զուրկ է եւ հոգեւոր պաշարից. վատ չէր լինի, եթէ նա Մուխրանում գրադարան ու ընթերցարան հիմնելու համար էլ աշխատէր»:

—

ՂԶԼԱՐԻՑ մեզ գրում են. «Ամսիս 11-ին, կիրակի օր, տեղիս օրիորդների ընտանեկան երեկոյթն էր: Երեկոյթը կազմված էր երկու բաժնից՝ ներկայացումից եւ գրական մասից: Գրական մասը նուիրված էր մեր բանաստեղծ Ռափայէլ Պատկանեանի յիշատակին: «Ղարիբ Մշեցի» բանաստեղծութիւնը պ. Վ. Մանուկեան արտասանեց մեծ հոգւով: Բանաստեղծութիւնը բաւական լաւ տպաւորութիւն թողեց ժողովրդի վրա: Ընդհանրապէս գրական մասը աջող անցաւ: Ներկայացումը բաղկացած էր «Ազահարզան» 1 արար. պիեսից եւ «Կրօթ-Կրաթ» վօդեվիլից: Ընդհանրապէս բաւական ժողովուրդ կար երեկոյթին»:

—

ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶԻՑ մեզ գրում են. «Հ. Ղ. Ալիշանի մահվան լուրը մեծ ցաւ պատճառեց մեզ: Խորապէս վշտացած, տեղիս հայ երիտասարդութիւնը կիրակի օր, ամսիս 18-ին, պատարագից յետոյ հանդիսաւոր հոգեհանգիստ կատարեց: Հոգեհանգստին ճառ խօսեց պ. Տիգրան Տէր-Խաչատրեանը: Գ. ճառախօսը կարճ եւ աղդու բացատրեց հաշակաւոր գրականագէտի նշանակութիւնը եւ նրա մատուցած գրական մեծ ծառայութիւնը հայ ազգին: Հոգեհանգստին ներկայ էր երկու սեռի մեծ բազմութիւն»:

—

ՕԴԷՍՍԱՅԻՑ մեր թղթակիցը մեզ գրում է. «Անցեալ նամակիցս արդէն յայտնի է այն սարսափելի հրդեհի մասին, որ տեղի ունեցաւ նոյեմբերի 30-ին, Օդէսայում, Մէնդէլեվիչի պատամում: Այժմ արդէն ակնյայտնի իրողութիւն է համարվում, որ նա հրդեհված է: Պատամի բնակիչները մեղադրում են այդ բանում Ռուդնեանսկուն: Քննութիւնը արդէն սկսված է. արդարադատութիւնը շուտով երեւան կը հանէ հրդեհի պատճառները, եւ չարագործը, որ այնքան մարդկային զոհերի պատճառ եղաւ՝ կը ստանայ օրինաւոր պատիժ: Անհերքելի փաստ է այն հանգամանքը, որ Ռուդնեանսկու պահեստում միշտ եղել է բէնզին եւ սպիրտ, որի համար նա չունէր ոչ օրինական՝ ըստ պայմանագրութեան, եւ ոչ էլ բարոյական իրաւունք, պահել այդպիսի վտանգաւոր նիւթեր անմիջապէս դպրոցի տակ գտնվող պահեստում: Հրդեհից յետոյ պատամի բնակիչները

եւ խանութպանները, որոնց արդէն յայտնի էր հրդեհի պատճառը, եւ որոնց կայքը ապահովագրված չէր, իսկոյն միանում եւ դիմում են Ռուդնեանսկուն յայտնելով հետեւեալը. «Ձեր կայքը ապահովագրված է, իսկ մենք զոհ ենք եղել կրակին, որի պատճառը դուք էք. ուստի դուք պիտի մեզ բաւարարութիւն տաք ապահովագրական պրեմիայից, որ պիտի ստանաք»։ Ռուդնեանսկին չփոթվել է, սակայն համաձայնվելով յայտնել է նրանց, որ այդպիսի դէպքերում, առհասարակ, գործ են ունենում մէկի հետ «tête à tête» եւ որ նրանք կարող են ընտրել ներկայացուցիչ։ Հէնց այդքանը նրանց համար բաւական էր։ Իսկոյն դիմում են արդարադատութեան, եւ սկսվում է քննութիւնը, որը շուտով ամեն ինչ կը պարզէ։ Ինչպէս յայտնում են, Ռուդնեանսկու պահեստները եւ խանութը այրվել են Կիեվում՝ երկու անգամ, այրվել են եւ Ելիզավէտգրադում, երեք անգամ Օդէսայում. մի խօսքով խեղճ Ռուդնեանսկուն հրդեհը քայլ առ քայլ հալածում է։ Ի հարկէ, գուցէ սա պատահական զուգադիպութիւն է։ Ապահովագրելով իր կայքը, նա միշտ հրդեհներից դուրս էր պրծնում անվնաս, ինչպէս ասում են, որպէս «Սալամանդրա», որը հրդեհի ժամանակ չէ այրվում»։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԷՐԶՐՈՒՄԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

—

Կ. Պօլսի լրագիրներում դեռ չը կայ Էրզրումի աղէտի մանրամասն նկարագրութիւն։ «Մասիսի» մէջ կարդում ենք.

«Կարնոյ առաջնորդ Զաւէն ծ. վարդապետ կիրակի իրիկուն հեռագրած էր ս. պատրիարքին.—«Երկրաշարժը կը տեւէ երեք օրէ ի վեր։ Ցորդատատ ձիւն կը տեղայ։ Վնասված են մայր եկեղեցին, ազգ. վարժարանը եւ Սանասարեան վարժարանը։ Զանազան շէնքերու եղած վնասներուն կարեւորութիւնն ու մանրամասնութիւնները այժմէն չեն կրնար ճշդուիլ ու հաղորդուիլ։ Բոլոր ժողովուրդը վրաններու տակ է։ Սաստիկ պէտք կայ օգնութեան»։

«Ս. պատրիարք հայրը, այս հեռագիրն առնելուն պէս, փութաց հեռագրով 100 ոսկի ղրկել Կարնոյ առաջնորդին։ Մի եւ նոյն ժամանակ, Ն. Ամենապատուութիւնը մասնախումբ մը կազմեց մայրաքաղաքս գտնուող կարնեցի պատուաւոր ազգայիններէ եւ կոնդակ մը յանձնեց՝ որպէս զի նպաստ հաւաքեն երկրաշարժէ արկածեալներուն։ Մասնախումբի անդամներն են՝ Տիգրան էֆ. Տէր-Ներսէսեան, Դանիէլ էֆ. Հանէսեան, Գարեգին էֆ. Աղամեան եւ Կարապետ էֆ. Խերպէկեան»։

«Պատրիարքական հրաւէրը եւ մասնախումբին դիմումը անակնկալուած արդիւնաւորութիւնը ունեցան քանի մը օրուան մէջ, եւ մինչեւ երէկ՝ բարեսէր ազգայիններու կողմէ եղած նուիրատուութեանց գումարը կը հասնէր 500 ոսկի, որ յաջորդաբար Կարնոյ առաջնորդին ղրկուեցաւ պատրիարքարանի միջոցաւ։

«Տարակոյս չունինք որ նպաստները պիտի շարունակուին, արկածեալներուն վիճակը կրկնապէս խղճալի ըլլալով Կարնոյ մէջ ու շրջակայքը տիրող սաստիկ ձմրան ու առատօրէն տեղացող ձիւնին պատճառաւ, որոնք դժուար կը դարձնեն վրաններու տակ կամ բացօթեայ բնակութիւնը։

«Վերջին լուրերու նայելով, երկրաշարժին փլատակներուն տակէն 25-ի չափ դիակներ հանուեր են»։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Կ. Պօլսից հաղորդում են «Berliner Tageblatt» լրագրին, թէ ամերիկական դեսպանատունը դեռ եւս չեն կորցրել միսս Ստօնին ազատելու յոյսը եւ հաւատ չեն ընծայում այն տեղեկութեանը, որ ստացված է Սալօնիկից, թէ իբր ամերիկական միսիօնարուհին եւ նրա ընկերուհին սպանված են։ Ենթադրում են, որ այդ տեղեկութիւնը դիտմամբ տարածում են աւազակները նրա համար, որ ազդեցութիւն գործեն ամերիկացիների վրա եւ ստիպեն նրանց 25,000 թիւրքական լիրա փրկանք վճարելու յափշտակվածների համար։

—Տեղեկութիւն տալով, որ ֆրանսիական դեսպան Կոնստան ուղեւորվում է Պարիզից Կ. Պօլիս, «Մէշվէրէթ» դիպլոմատիական սովորութիւնների ակնյայտնի խախտումն է համարում Ֆրանսիայի կողմից այն, որ նա ուղարկում է Թիւրքական փադիշահի մօտ մի այնպիսի ներկայացուցչի, որ մինչեւ անգամ հարկաւոր չը համարեց ներկայանալ նրան Կ. Պօլսից հեռանալիս, այլ ուղարկեց միայն իր պատուանշանները եւ հրաժարվեց նրանցից։ Դեռ եւս դէպք չէ պատահել օսմանեան պատմութեան մէջ,—ասում է Թիւրք լրագիրը,—որ Թիւրքական փադիշահը այնքան ստորանար, որքան ստորացաւ Աբդիւլ-Համիդ սուլթանը, որ նախկին ահարկու սուլթանների ստուերն է միայն ներկայացնում։ Հին ժամանակ օտար պետութիւնների դեսպանները ծունկ էին չոքում սուլթանների առաջ, իսկ նրանք Իլդիզ-Քիօսկ են գնում միայն իրանց veto-ն դնելու սուլթանի այս կամ այն հրամանի վրա, որ իրանց շահերին հակառակ է։

—Մօտ ժամանակներս Գնեզենում, Պօզնանում, քննվեց մի դատաստանական գործ, որին ենթարկված էին մի քանի լեհ ծնողներ պրուսական իշխանութիւնների կողմից նրա համար, որ ապտակներ էին կարդացել գերմանացի ուսուցիչներին՝ բնականաբար պաշտպան կանգնելով իրանց երեխաներին։ Բանն այն է, որ գերմանացի ուսուցիչները ծեծի եւ տանջանքի են ենթարկել ուսումնարանում լեհ երեխաներին նրա համար, որ նրանք խօսելիս են եղել իրանց մայրենի լեզուով եւ հրաժարվել են խօսել գերմաներէն։ Դատարանը յանցաւոր գտնելով ծնողներին՝ դատապարտեց նրանց բանտարկութեան մի քանի ամսով։ Այս դատավճիռը մեծ գայրոյթ պատճառեց ոչ միայն Պօզնանի լեհերին, այլ եւ ռուսական եւ մանաւանդ աւստրիական լեհերին։ Լեհական նշանաւոր գրող Հէնրիխ Սենկեվիչ մի լրագրական յօդուածով բողոքեց պրուսացիների այդ վարմունքի դէմ եւ հրաւէր կարդաց լեհերին դրամական օժանդակութիւններով օգնել դատապարտվածներին։ Սենկեվիչի այս հրաւէրը մեծ համակրանք գտաւ լեհացիների կողմից, որոնք կարճ միջոցում 10,000 ֆրանկ ժողովեցին այդ նպատակով։ Նուիրատուութիւններին մասնակցեցին եւ այնտեղի յայտնի պետական անձինք, ինչպէս եւ կոմս Բադէն, Աբրահամովիչ, կոմս Պօտօցկի եւ ուրիշները։ Բացի սրանից Լվովում յուզմունքը լեհացիների մէջ հասաւ այն աստիճանի, որ նրանք փողոցային ցոյցեր արին գերմանական հիւպատոսարանի առաջ։

„ՄՇԱԿԻ“ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

24 Նոյեմբերի

ԽԱՐԿՈՎ։ Հանքարդիւնագործների համաժողովը փակվեց։ Համաժողովի խորհրդի նախագահ է ընտրված Ավդակով։

ԲԵՐԼԻՆ։ Կայսերական նոր բիւջէտը կազմված է 58,900,000 դէֆիցիտով, որից 24 միլիօնը ծածկվում են առանձին պետութիւններից ստացվող եկամուտով, իսկ 35 միլիօնը—փոխառութեամբ։

ՊԱՐԻԶ։ Սենատն ընդունեց, 224 ձայների մեծամասնութեամբ 43-ի դէմ, փոխառութեան վերաբերեալ օրինագիծը։ Ակադէմիական բարձրագոյն կարգադիր խորհուրդը բեկանեց Դիժօնի կարգադիր խորհրդի վճիռը, որով պրօֆէսոր Էրվէ դատապարտված է պատժի, մի եւ նոյն ժամանակ դատապարտեց Էրվէին պաշտօնանկութեան։ Սօցիալիստ Վիվիանի հաղորդեց, որ այդ առիթով հարցապնդում կը մտցնի։

ՀԱԱԳԱ։ «Րէյտէրի գործակալութիւնը» հաստատցնում է, որ բօէրների պատուիրակների վերջին տեսակցութեան ժամանակ Բրիւսէլում խօսք չէ բացվել զինադադար անելու մասին։

ԲՐԻՒՍՍԷԼ։ «Petit Bleu» լրագիրը կտրականապէս հերքում է այն լուրը, որ իբր թէ Անգլիայի եւ բօէրների միջեւ սկսված են խաղաղութեան բանակցութիւններ։ Բօէրական պատուիրակները սակայն միշտ պատրաստ են եղել քննել խաղաղութեան վերաբերեալ առաջարկութիւնները, որոնց հիմքի մէջ պէտք է չը դրվի հանրապետութիւնները միացնելու պահանջը։

ՊԵԿԻՆ։ Այժմ այստեղ գտնվող Իւանշիկայի նպատակը գլխաւորապէս այն է, որպէս զի համոզէ պետութիւններին յանձնել իրան վարչական գործը Տեանձինում։ Նա այցելեց բոլոր օտարազգի դեսպաններին, աշխատելով համոզել նրանց իր դիտաւորութիւնների մէջ՝ վերականգնելու կարգը Տեանձինում եւ նահանգում։ Ռուսաց, ամէրիկական եւ եապօնական դեսպանները տրամադիր են կատարել նրա խնդիրքը, բայց միացած դեսպանների մեծամասնութիւնը այն կարծիքն ունի, որ Տեանձինում պէտք է պահպանել ըստ կարելւոյն աւելի լաւ վարչութիւն մինչեւ պալատի Պեկին վերադառնալը։

ՎԻԵՆՆԱ։ Լրագիրների տեղեկութիւնների համեմատ Լվովից, լեհական բոլոր տեղական լրագիրները մատնացոյց են անում իրանց յօդուածներում, որ գերմանական հիւպատոսարանի առջեւ արած ցոյցերը անմիտ են եւ ոչ մի կերպով չեն կարող լեհական ժողովրդի շահերին ծառայել։ Աղմկալի ցոյցերը միայն կը վնասեն ազգային գործին։

25 Նոյեմբերի

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Նոյեմբերի 24-ին հանդիսաւոր կերպով տօնվեց դեսպան Զինովեւի 50-ամեայ յոբելեանը։ Առաւօտեան դեսպանատան եկեղեցու մէջ գոհաբանական մաղթանք կատարվեց, որից յետոյ ներկայ եղողները շնորհաւորութիւն մատուցին դեսպանին։ Բազմաթիւ շնորհաւորող անձանց թւում գտնվում էին յունական եւ Երուսաղէմի պատրիարք Դամիան, բուլղարական էկզարխը, ուրիշ պատրիարքարանների ներկայացուցիչները, Սերբիայի եւ Չէրնօգօրիայի ներկայացուցիչները, բուլղարական դիպլոմատիական գործակալը, սուլթանի եւ Բ. Դրան ներկայացուցիչները, որոնք յայտնեցին փադիշահի բարեմաղթութիւնները։ Սուլթանը երաժշտական խումբ ուղարկեց դեսպանատուն։ Սերբիական դեսպանութիւնը շնորհաւորութիւն ուղարկեց հեռագրով։ Ռուսաց գաղթականութիւնը ի յիշատակ յոբելեանի թանգագին պարգեւ մատուցեց։ Դեսպանութեան անդամները երեկոյեան ճաշ են տալիս ի պատիւ դեսպանի։

ԲԵՐԼԻՆ։ «Norddeutsche Zeitung» լրագրի խօսքով, կայսերական կանցլէրը ընդունեց մարկիզ Իտօին նրան ուղեկցող երկու անձինքների հետ միասին։ Նրանց խօսակցութիւնը երկարատեւ էր։

ԲԵՐԼԻՆ։ Րէյխստագ։ Վիճաբանութիւնները մաքսային սակագնի մասին շարունակվում են, յառաջացնելով նոր միջնադէպքեր։ Վիւրտէմբերգեան մինիստր Պիշէկ պաշտպանում է օրինագիծը, կտրականապէս առարկելով ցորենի մաքսահարկը բարձրացնելու դէմ։ Էլզասի պետական քարտուղարի օգնական Շրաուտի հետ միաժամանակ ի նպաստ օրինագծի ասպարէզ եկաւ Էլզասի եւ Լօտարինգիայի պատգամաւոր Վինտերէր։ Վիճաբանութիւնները դադարեցրված են մի քանի օրով։

ԼՈՆԴՈՆ։ «Standard» լրագրին հաղորդում են, որ բօէրները նորից եռանդուն գործունէութիւն են ցոյց տալիս։ Օրանժեան հանրապետութեան մէջ երեւացել են շատ զօրաբաժիններ եւ մէկը բաւական նշանաւոր, ըստ երեւոյթին Դէվէտի հրամանատարութեան տակ։ Վիլջօն 400 բօէրներով գտնվում է Բէլֆաստից դէպի հիւսիս։ Բէյէրս առաջ է շարժվում դէպի Զանդրիվէրպօրտ, ըստ երեւոյթին միանալու Բոտէնհօրստի հետ դէպի արեւմուտք Վարմբադից։

25 Նոյեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Հրատարակված է ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրի հետեւեալ հրամանը։ Նոյեմբերի 15-ին Խարկովի անասնաբուժական ինստիտուտի լսարաններից մէկի մէջ պէտք է կարդացվէր դասախօսութիւն քիմիայից 1-ին կուրսի ուսանողներին, որոնք 150 հոգուց աւելի հաւաքվել էին լսարանի մէջ։ Պրօֆէսորի լսարան գալուն պէս ուսանողներից մէկը, որը կուրսի ներկայացուցիչ անուանեց իրան, մատուցեց նրան գրաւոր յայտարարութիւն հետեւեալ բովանդակութեամբ. «Խարկովի անասնաբուժական ինստիտուտի 1-ին կուրսի ուսանողներից պ. պրօֆէսորին։ Պարոն պրօֆէսոր, ուշադրութեան առնելով ձեր անտարբեր, անկապ դասաւանդութիւնը 80 թ. թ. Կօլբէի դասագրքով, պատիւ ունենք առաջարկելու ձեզ անյապաղ թողնել ամբիօնը, որպէս զի հնարաւորութիւն տրվի գրաւելու այդ ամբիօնը այնպիսի պրօֆէսորին, որը կանգնած կը լինի ժամանակակից գիտութիւնների բարձրութեան վրա։ 1901 թ. ի Նոյեմբերի 15-ին։ Խարկովի անասնաբուժական ինստիտուտի 1-ին կուրսի ուսանողներ»։ Կարդալով այդ յայտագիրը, պրօֆէսորը դիմեց ուսանողներին մի ճառով, որի մէջ բացատրեց, որ, 30 տարուց աւելի պրօֆէսոր լինելով համալսարանում եւ 22 տարուց աւելի քիմիայի դասատու անասնաբուժական ինստիտուտում, ինքն առաջին անգամ է լսում իր դասաւանդութեան այդպիսի գնահատութեան մասին։ Կօլբէի դասագիրքը յանձնարարվում նրանց, որպէս ամենալաւերից մէկը իր կարճառօտութեամբ եւ գեղեցիկ բացատրութեամբ։ Ինչ վերաբերում է երբեմն լսվող գանգատներին՝ իբր չափազանց խիստ քննական պահանջների դէմ, ինքն, պրօֆէսորը, միշտ պահանջել է այնպիսի մինիմալ գիտութիւն քիմիայից, որպիսին որոշել է ինստիտուտի խորհրդի կազմած պրօգրամը, գիտենալով քիմիայի մեծ նշանակութիւնը ինստիտուտում դասաւանդվող առարկաների շարքում։ Մէկ ուրիշ ուսանողի հարցին, որը նոյնպէս կուրսի ներկայացուցիչ անուանեց իրան, թէ արդեօք մտադրութիւն ունի պրօֆէսորը ուսանողների այդ յայտարարութիւնից յետոյ շարունակել դասաւանդութիւնը ինստիտուտում, պրօֆէսորը պատասխանեց, թէ կը թողնէ դասաւանդութիւնը միայն այն իշխանութեան կարգադրութեամբ, որը յանձնել է իրան այդ դասաւանդութիւնը։—Նոյեմբերի 18-ին այդ առիթով գումարված արտակարգ նիստում ինստիտուտի խորհուրդը իր կատարեալ յարգանքը յայտնեց պրօֆէսորին, որպէս հնագոյն եւ միշտ ինստիտուտի գործերով ամենից շատ հետաքրքրվող համանդամներից մէկին, եւ նոյնպէս ցաւակցութիւն յայտնեց նրա հետ պատահածի առիթով. ապա սկսեց բազմակողմանի քննութեան ենթարկել ներկայ դէպքը, եւ առաջին կուրսի ուսանողների վարմունքը միաձայն համարելով վրդովեցուցիչ եւ դասաւանդութիւնը շարունակելը անկարող դարձնող լսարանում, որ բաղկացած է այնպիսի ունկնդիրներից, որոնք ինստիտուտի խորհրդի վերաբերմամբ կատարեալ արհամարհանք ցոյց տուեցին, ձայների մեծամասնութեամբ 1) որոշեց խնդրել ինստիտուտի դիրեկտորից անյապաղ ներկայացնել Խարկովի ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձուին խորհրդի միջնորդութիւնը՝ թոյլատրել անյապաղ դադարեցնելու դասախօսութիւնների ընթերցումը առաջին կուրսում, մինչեւ իշխանութեան կարգադրութիւն ստանալը։ 2) Որովհետեւ ամբողջ առաջին կուրսի կողմից պրօֆէսորին արած յայտարարութիւններով ուսանողները իրանց կատարեալ արհամարհանքը յայտնեցին ինստիտուտի խորհրդին եւ կատարելապէս անտես արեցին նրա իրաւունքը՝ գիտնական-ուսումնական հարցերը վճռելու գործում, մի եւ նոյն ժամանակ ցոյց տուեցին՝ ինստիտուտի կառավարչութիւնը իւրացնելու անտեղի ձգտումն, ուստի խորհուրդը, խորին կերպով վրդովված դրանով եւ կատարելապէս անհնարին համարելով շարունակել դասախօսելը այնպիսի անձանց, որոնք այդքան յանդուգն վարմունք թոյլ տուեցին դէպի իրանց պրօֆէսորը եւ դրա հետ միասին եւ դէպի ամբողջ խորհուրդը, որոշեց միջնորդել Խարկովի ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձուի առաջ ազատել պրօֆէսորներին անհնարին դասաւանդութիւնից առաջին կուրսի ուսանողներին, մինչեւ որ նրանց կողմից տեղի չունենայ անկեղծ խոստովանութիւն իրանց գործած յանցանքի, թէ նա ենթակայ է կատարեալ դատապարտութեան ինստիտուտի խորհրդի կողմից, իսկ այն անձինք, որոնք չեն կատարի այդ պայմանը, չը թողնեն ինստիտուտը։ Հաւաքած տեղեկութիւններից երեւում է. 1) որ ուսանողների վերոյիշեալ յանդուգն վարմունքը նախապատրաստված էր, այն էլ չափազանց զգուշութեամբ, եւ ուսանողների նոյեմբերի 15-ին իրագործած դիտաւորութեան մասին ինստիտուտի պաշտօնեաներից ոչ ոքին առաջուց յայտնի չէր եւ 2) որ ուսանողների կողմից պրօֆէսորին մատուցած յանդուգն յայտարարութիւնը 1-ին կուրսի բոլոր ուսանողների գործն է, որովհետեւ ոչ ոք լսարանում ներկայ եղողներից ոչ մի բողոք չը յայտնեց, եւ մինչեւ օրս էլ այդ կուրսի ուսանողներից ոչ մէկը չէ եկել իր անհամերաշխութիւնը յայտնելու միացածների հետ։ Ուշադրութեան առնելով, որ ուսանողներին, որպէս սովորողների, ոչ մի ժամանակ եւ ոչ մի կերպ չէ կարող իրաւունք տրվել միջամտելու դպրոցների վարչութեան մէջ, որ 1-ին կուրսի ուսանողների վերեւ բերած վարմունքը իր վրա առանձին ուշադրութիւն է հրաւիրում այն կողմից, որ այդ ուսանողները, հէնց նոր մտած լինելով ինստիտուտ, հազիւ թէ մինչեւ անգամ կարող կը լինէին այնտեղ երեք ամիս մնալուց յետոյ կանոնաւոր հասկացողութիւն կազմել այն գիտութիւնների դասաւանդութեան բնաւորութեան մասին, որ նրանք հէնց նոր էին սկսել լսել, որ երիտասարդ ուսանողների անօրինակ յանդուգն վերաբերմունքը դէպի փորձառու եւ ընդհանուր յարգանք վայելող պրօֆէսորը վկայում է նրանց չափազանց սանձարձակութիւնը, պահանջում է արտակարգ միջոցների անյապաղ ձեռք առնումը՝ խանգարված կարգը վերականգնելու համար,—ես անհրաժեշտ համարեցի հեռագրով առաջարկել Խարկովի ուսումնարանական շրջանի կառավարչին այժմ եւեթ արձակել Խարկովի անասնաբուժական ինստիտուտի 1-ին կուրսի բոլոր ուսանողներին, բացի նրանցից, որոնք անկասկածելի կերպով կապացուցանեն, որ նրանք նոյեմբերի 15-ին քիմիայի վերոյիշեալ դասախօսութեանը ներկայ չեն եղել։

Խմբագիր՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍԱՀԱԿ ՄԵԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Կուկիա. Վորոնցովի արձանի հանդէպ)

ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ՝

Բ. Ա. Նաւասարդեան—11—12 ժ. վիրաբուժութեան, վեներական (սիֆիլիս) և միզասեռ. հիւանդ.

Ն. Մ. Զիկովաճի—9—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային հ.

Ն. Ի. Գզիլիեվ—12—1 ժ. ականջի, քթի և կոկորդի հ.

Զ. Ի. Թարամանեանց—11—12 ժ. կանանց և երեխայոց հիւանդ.

Ս. Գ. Նարապետեանց—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

Ն. Ն. Ռոստոմբէկով—5—6 ժ. վիրաբուժութեան և մորթու հ.

Ս. Ն. Տպակովսկի—6—7 ժ. նեարդային (էլեկտրաբույժ), վեներ. և մորթու հ.

Գ. Ս. Թարխանեանց—7—7½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.

Բ. Ս. Նաւասարդեան—7½—8 ժ.

Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Համախորհրդի (կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:

Օ. Տ. Առվանիտակի—տանը, ծաղկահատ և բժշկական մարմնամարզ. դիմել 11—1 ժ.:

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝

Բժշկապետ ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ

ԲՈՒԺԱՐԱՆ ԵՆՆԵԱԿ

ԴՈԿՏՈՐ Վ. ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ

Նորագոյն ապարատներով և էլեկտրական մեքենաներով. մասնաւորապէս

ԲԳԻ, ՔԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ԵՒ ԿՐԾՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Сергіевская ул., д. 12.

ԾԱԽՎՈՒՄ ԵՆ

իրանց բոլոր պատկանելիքներով մի չոգեկաթսայ, մի չոգեմեքենայ և մի տրնամօ-մեքենայ, որոնք պէտքական են գործածութեան համար: Պայմանները իմանալու համար պէտք է դիմել Ազնուականութեան կալուածների վարչութեան գրասենեակը, որ գտնվում է Դվորցովայա փողոցի վրա, Ազնուականութեան տան մէջ (գրասենեակի համարը 153 է) իւրաքանչիւր օր, առաւօտեան ժամի 11-ից մինչև ցերեկվայ ժամի 3-ը: 2—3

ՅՈՎԱԿԻՄ ՄԱԼՈՒՄԵԱՆՑԻ

ԲԱՂԴԱԴԻ ՇԵՐԱՄԻ ՍԵՐՄ

ՊԱՏՐԱՍՏԱԾ ՊԱՍՏԵՕՐԻ ՍԻՍՏԵՄՈՎ

Целлюлярная грена, приготовленная по системѣ Пастера.

Կարելի է դիմել՝ Тифлисъ, Лорисъ-Меликовская ул. д. № 11. Галусту Галустянцъ. կամ Черезъ Ордубатъ, село Мегры, Іоакиму Малумянцу. (2) 12—15

Պետերբուրգի բժշկական վարչութեան թոյլտուութեամբ: Մեծ սրվակը 5 րուբլի, փոքրը—3 ր. և 1 ր. 50 կ.:

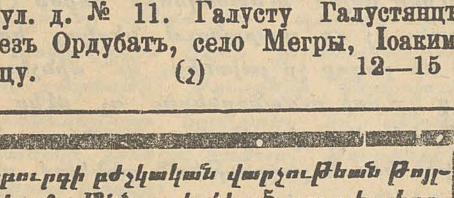

ՆՈՐ ՄԻՋՈՑ

մազերը բուսցնելու և ամրացնելու համար, ոչնչացնում է թեփը: Դուրս է եկել նաև բոլորովին նոր միջոց

ՁՈՒԻ ԿԱԹԸ

երեսին քնքշութիւն և սպիտակութիւն տալու համար, ոչնչացնում է արևի պատճառած սևութիւնը, մաշկը, տալիս է կաշուին քնքշութիւն և սպիտակութիւն: Այդ գները չափաւոր են. մեծ սրուակը, սրվակի մէջ, 2 րուբլի, փոքրը—1 ր. 50 կ. Ծախվում են բոլոր պարֆիւմերական և դեղավաճառական խանութներում: Գլխաւոր պահեստը գտնվում է Պետերբուրգում, Պուշկինսկայա փողոց տ. № 15, բնակարան № 12. պահեստի բաժանմունքները գտնվում են. Թիֆլիսում կովկասեան դեղատան ապրանքների վաճառման ընկերութեան խանութում՝ Երեւանեան հրապարակ և նրա բաժանմունքում, Միքայէլեան փողոց և Բագւում. Նաև Միքայէլեան կամուրջի վրա, Պապովի և Արծրունի ղեղատներում: Օտարաքաղաքացիների պատուէրները կատարվում են անմիջապէս՝ պոստով: 4—100

„ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ“

Զաք. Գրիգորեանցի հրատարակութեամբ լոյս տեսան

1) Աշըղ-Ջիւանու—«Ասման և Զէյրէջանի» նոր հէքիաթը: Գինն է 25 կ.

1) Կարմէն-Սիլվայ—«Վրէժ»: Գ. 10 կ.

Գումարով գնողներին 20% զեղչ կը լինի: 1—1

ՈՍԿԵԳՈՅՆ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ

ՄԵՂՐ

Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆԻ ՄԵՂՈՒԱՆՈՑԻՑ

Ծախվում է Լերմոնտովսկայա փողոցում, Տէր-Միքայէլեանի № 3 տանը, Արսո-Արտզևյա հրապարակի մօտ, մուտքը գաւթից. բարձրանալ ձախակողմեան վերնայարկը:

Մեղրի պուդը—9 րուբլի, ֆունտը—25 կոպէկ:

Լոյս տեսան

Մ ՋՄՇԿԵԱՆԻ

«Մոցի», Սեղանի», «Պատի» և «Армянскій Календарь»

1902 Թ. ՕՐԱՑՈՅՑՆԵՐԸ

Աւելի չքեղացրած և հարստացրած

«ՊԱՏԻՆԸ» 40 ԿՈՊ.

Միւսները առաջրական գներով

Հասցէն՝ Թիֆլիս, Մակար Ջմշկեան

(Ե. Հ.) 10—15

ԲԺԻՇԿ Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՄՈՐԹՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Առաւօտեան ժամը 12—2

Երեկոյեան ժամը 5—6

օլօլակ, Բեբուտովսկայա փողոց, տ. Արարատեանի, № 41: 9—10

ԳՈՒՏՏԵՆԲԵՐԳ

ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՒՄ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

«Ռ. Պատկանեանի երկերը», երկու հատոր 3 ր.:

Ալ. Երիցեանի «Կովկասի հայք և ամենայն հայոց կաթողիկոսութիւնը» երկու հատոր 4 ր.:

«Խոհարարական ձեռնարկ՝ խոհանոցը և իր կարգ ու սարգը, տ. Վ. Ռոտինեանի 1 ր.:

«Ժողովրդի ընթերցանութիւնը», Ց. Տէր-Միրաքեանի 25 կ.:

«Սուրբ գրոց հին-ուխտի պատմութեանց ընդարձակ աշխարհաքարը» լուսաբանութեամբ և աշխարհի անցքերով, յարմարեցրած ժողովրդի ընթերցանութեան համար Գ. Ք. Մանդակունու 2 ր. 50 կ.:

«Ընթերցողների ուշադրութեանը», Մես. քահանայ Մելեանի, 10 կ.:

«Այբբենարան առանց ուսուցչի», կարդալ սովորելու համար 94 պատկերով, Յովհ. Տէր-Միրաքեանի 35 կ.:

«Առիւծաձեւ Մհեր», ազգային պօէմա, Գ. Բալասեանի, 25 կ.:

Պատի և ծոցի ռուսերէն և հայերէն զանազան տեսակ օրացոյցներ:

«Образцы и формы» довѣренностей, векселей, договоровъ, духовныхъ завѣщаній, прошеній, заявленій, отзывовъ, частныхъ, апеляціонныхъ и кассаціонныхъ жалобъ и т. д. 60 к.

«Русское правописаніе», Я. К. Г. 60 к.

Դիմել՝ Тифлисъ, Книжный магазинъ «Гутенбергъ», Г. Галустяну, Лорисъ.-Меликовская, № 11. 3—3

ԵՐԿՐԱՉԱՓ-ԻՆԺԵՆԵՐ

Ս. ԲԱՀԱԹՐԵԱՆ

Ընդունում է երկրաչափական և հարթաչափական (нивеллировочныя) և այլ տեսակ գեոդեզիական աշխատութիւններ՝ ջուր մատակարարելու, կանալիզացիայի, ոռոգման, ճահիճներ ցամաքեցնելու, անտառների բարեկարգութեան, լեռնային գործի, ճանապարհների և փողոցների շինութեան և կանոնաւորութեան, քաղաքային և այլ անշարժ կալուածքների կարգաւորութեան յատակագծի վրա գնահատական (оцѣночный сборъ) տուրքի համար, քաղաքային և այլ հողերի որոշումը, քաղաքային յատակագծի հաստատելը օրէնսդրական կարգով և այլն:

ԲԱԳՈՒ, «Դվորցովայա Նոմէրներ» հիւրանոց. կամ Թիֆլիս՝ Ավճալեան փողոց, Շահբուդաղեանի տուն, № 59, բակում: 31—100

ՀՐԱՒԷՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

1902 Թ.

„ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ“

ՈՒՍՈՒՄՆԱԹԵՐԹ

Ուսումնաթերթս «Հանդէս Ամսօրեայ» կը մտնէ իր գոյութեան 16-րդ շրջանը:

Կը հրատարակվի նոյն ծրագրով և նոյն ուղղութեամբ ամեն ամսոյ սկիզբը:

«Հանդէս Ամսօրեայ» ուսումնաթերթը պիտի բովանդակէ այն ամեն հետաքրքրական հմտալից յօդուածները, որ հայ գրականութեան կը հային: Հայ պատմութեան նկատմամբ եղած ուսումնասիրութիւններն անաչառ քննադատութեան պիտի ենթարկէ: Ըստ պարագայից՝ բանասիրութեան և լեզուաբանութեան մասն աւելի պիտի ընդարձակուի: Հայ ուսման և հայ լեզուին վերաբերեալ ամէն ազգային և օտարազգի գիտնական բանասէրներու յօդուածները, որ կերպով մը հայ ազգին, հայագիտութեան հետ առնչութիւն ունին, պիտի հրապարակէ:

Թերթիս բովանդակութիւնն բնքնագիր պիտի ըլլայ մեծաւ մասամբ, բայց թարգմանութիւնքն ալ պիտի չպակսին, գերմանական գրութիւններն ի մասնաւորի, որ ո՛ և է կերպով հայ անուան հետ կապակցութիւն ունին:

Ուսումնաթերթիս մէջ համով-հոտով «Գրական թղթակցութիւններ» վերնագրին տակ նոր բաժին մը պիտի բացուի: Պիտի շարունակուի «Ծաղկէփունջ» «Գրական հրապարակ» ընդհ. տեսութեան երբեմն երբեմն տեղի տալով: Պիտի ջանանք նոր գիւտեր, օգտակար գիտելիքներ գիտական նորութիւններով դասակարգ մը գոհացընել:

Խմբագրութեան ղրկուած ամէն գրքերու վրայ քննադատական համառօտ կամ ընդարձակ տեղեկութիւն պիտի տրուի: Քաղաքական տեսութիւնը նոյն ընդարձակութեամբ կը շարունակուի:

Թերթիս ծածկը պիտի զարդարուի ազգային թերթերու բովանդակութենէն քաղուած միայն ազգային նիւթերով: Հունգարահայոց Armenia թերթին բովանդակութիւնն ալ պիտի դնենք: Ցաւօք պիտի տանինք նոյնպէս Թղթակցութիւնք հանդիսիս մեր բաժանորդաց անձուկ կապը: Իսկ գրական հարցմանց երբեմն առանձին յօդուածներով պիտի պատասխանենք:

Խմբագրութեան հասցէն—A ba Rédaction de la Revue «Hantessé», Vienne (Autriche) VII/2 Mechitharistengasse 4.

Դաշնամուրի

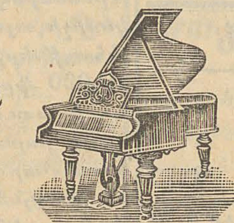

Վարպետ

ԻԳՆԱՏԻ ՖՕՄԻՆԻՉ ՏԱՐԱՅԿՕՎՍԿԻ

Ընդունում եմ կարկատելու և սարքելու զանազան տեսակի դաշնամուրներ և պիանոներ, կատարում եմ հիմնական վերանորոգութիւն, որից ստացվում է առաջնակարգ ձայն: Աշխատանքը կատարվում է հմտութեամբ և երաշխաւորութեամբ: Թիֆլիս, Միքայէլեան փողոց, հիւանդանոցի կողքին: 2—2

ԺԱՄԱՑՈՅՑ ՁՐԻ

Ով կամենում է ձեռք բերել բոլորովին ձրի ծոցի ժամացոյց թէ տղամարդու և թէ կանանց, ամերիկական իսկական ոսկուց, որ ամենաբարձր յատկութիւն ունի և ոչնչով չէ զանազանվում ոսկեայ ժամացոյցներից, թող նա ուղարկէ մի րուբլի, և նրան կուղարկվի ժամացոյցը 11 րուբլու վերադիր վճարով. բացի սրանից, նրան կուղարկվեն 12 կուպօններ, մի-մի րուբլի արժողութեամբ: Այդ կուպօնները հեշտութեամբ կարելի է ծախել ծանօթների շրջանում և այդպիսով յետ ստանալ ժամացոյցի համար վճարած փողերը: Իսկ այն անձը, որ գնել է կուպօնը և ուղարկել իմ խանութը, կը ստանայ 12 րուբլի արժեցող ժամացոյցը 11 րուբլով և նոյնպէս 12 կուպօն, մի-մի րուբլի արժողութեամբ՝ վաճառելու համար: Այսպիսով կարելի է ձեռք բերել և արծաթեայ ծածկոյթով ժամացոյց (րէմօնտուար) Ժօրժ Ֆաբէր Ժակօբ ամենալաւ գործարանից, 15 րուբլի արժողութեամբ: Հասցէն—Роману Любеткину, Складъ женевскихъ часовъ въ Варшавѣ, Королевская, № 47:

№ 106, 523. 3—3

Ստացել ենք Մոսկվայի յայտնի առեւտրական տուն

Ա. և Ր. Րօյզէնցվայգից

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ ԵՒ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ

ՊԱՏՐԱՍՏԻ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

Թէ ապրանքի յատկութեան և թէ գների էժանութեան կողմից՝ ոչ ոք չէ կարող մրցել: Ցանկացողները կարող են անձամբ համոզվել:

Ընդունում ենք նաև ամեն տեսակ ՊԱՏՈՒԷՐՆԵՐ, արտասահմանի և Ռուսաստանի կտորներից (матерія): Դիմել՝

ԵՂԲ. Վ. և Ա. ԽՈՒԴԱՎԵՐԴԵԱՆՆԵՐԻՆ

Գոլովինսկի պրօսպէկտի վրա, առաջին գիմնազիայի հանդէպ: 9—10

Կօնֆէտի և Շօկօլադի գործարան

„Փ. Ն. ՓՐԻԴՕՆԵԱՆ“

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Առաջարկում է [թ]արմ կարամէլ մրգեղէնից, մօնպանսէ, մարմելադ, պաստիլա, զէֆիր և այլն:

Պատուէրներով դիմել գործարան. Պավլովսկայա փողոց, սեփական տուն, տելեֆօն № 362.

Սեփական գործարանական խանութը գտնվում է Մէյդանում, եղբ. Հէջուբեանների տանը, տելեֆօն № 772.

Մեր ապրանքները ծախվում են բոլոր կօլօնիական խանութներում:

Բագուի և Բագուի գաւառի համար ներկայացուցիչ է Նիկ. Սամարչեանց, Միքայէլեան փող., տ. Աշումեանի: 95—100